

GOTICO-ANTIQUA, PROTO-ROMAN, HYBRID.
15TH CENTURY TYPES BETWEEN GOTHIC AND ROMAN
ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE TYPOGRAPHIQUE

ZAINER GOTICO-ANTIQUA 96G
JOHANN ZAINER
ULM BEFORE 1477

¶. J.
Incipit prologus super legendam sanctoꝝ quaz ap̄ilauit frat̄ iacobus natione Januēlis ordinis fratrū predicatoroꝝ.

Niuerſū tempus p̄ntis vite i q̄tuor distin-
guitur scz in tps deuatiōis. renouatiōis
sive reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrī-
nationis. Tempus deuatiōis fuit ab adā
postq; scz a deo deuiauit. et durauit vſq;
ad moysen. Et istud tps rep̄ntat ecclia
a septuagesima. vſq; ad pasca. Vnd ⁊ tūc
legitur liber genesis. scz in quo ponit deuatio ꝑmoꝝ pentū.
Tempus renouationis sive reuocatiois incepit a moyse ⁊ du-
rauit vſq; ad natuitateꝝ xp̄i. In quo homines per prophetas
ad fidem reuocati sunt ⁊ renouati. Et istud tps rep̄ntat ecclia
ab aduentu dñi vſq; ad natuitatem xp̄i. Vnd tunc legit esa-
vbi de hac renouatōe apte agitur. Tempus recōciliacionis ē
temp⁹ in quo p xp̄m sumus recōciliati. Et istud tpus rep̄ntat
ecclia a pasca vſq; ad p̄thecosten. Vnd et tunc legit apoꝝ.
vbi plene agit de misterio huiꝝ recōciliacionis. Tempus pe-
grinationis est tpus p̄ntis vite in quo pegrinamur ⁊ in pug-
na semp sumus. Et illud tpus rep̄ntat ecclia ab octaua pen-
thecostes vſq; ad aduentū dñi. Vnde tunc legunt libri regū.
et machabeoꝝ. i quibꝝ de multiplici pugna agitur p quā nr̄a
pugna spūalis signat. Tps aut̄ illud qd̄ est a natali dñi vſq;
ad septugesimā ptim stinet sub tpe recōciliacionis qd̄ est tps
leticie scz a natali vſq; ad octauā epyphanie. ptim sub tempe
pegrinatiōis scz ab octaua epyphanie vſq; ad septuagesimā
Et pot accipi hic q̄druplex tempoꝝ variatio. Primo penes q̄
tuor tempoꝝ distinctiones vt hyems referat ad primū. ver ad
scdm. estas ad tertiu autūnū ad quartū. Et rō appropatiōnis
satis patet. Secūdo penes q̄tuor ptes diei vt nox referatur ad
primū mane ad scdm. meredies ad tertiu. vespera ad quartū
Licet aut̄ prius fuerit deuatio ꝑ renouatio tñ ecclesia omnia
officia sua potius incipit in tpe renouationis ꝑ deuatiōis. i. in
aduentu potius ꝑ in septuagesima. ⁊ hoc duplici rōne. Prío
ne videat incipe ab errore. tenet em rem ⁊ non sequit ordineꝝ
temporis. sicut ⁊ euangeliste sepius faciut. Scđo qm̄ p aduen-
tum xp̄i omnia renouata sunt. ppter quod tps istud dicit tps
renouatiōis. Apoc. 3. Ecce ego noua facio oia. Congrue igit̄
i hoc tpe renouationis ecclia oia officia sua renouat. Ut igit̄
ordo tpis ab ecclia distind⁹ seruet. ꝑmo agem⁹ d festiuitatibꝝ

. J.
Incipit prologus super legendam sanctoꝝ quaz ap̄ilauit frat̄ iacobus natione Januēlis ordinis fratrū predicatoroꝝ.

Niuerſū tempus p̄ntis vite i q̄tuor distin-
guitur scz in tps deuatiōis. renouatiōis
sive reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrī-
nationis. Tempus deuatiōis fuit ab adā
postq; scz a deo deuiauit. et durauit vſq;
ad moysen. Et istud tps rep̄ntat ecclia
a septuagesima. vſq; ad pasca. Vnd ⁊ tūc
legitur liber genesis. scz in quo ponit deuatio ꝑmoꝝ pentū.
Tempus renouationis sive reuocatiois incepit a moyse ⁊ du-
rauit vſq; ad natuitateꝝ xp̄i. In quo homines per prophetas
ad fidem reuocati sunt ⁊ renouati. Et istud tps rep̄ntat ecclia
ab aduentu dñi vſq; ad natuitatem xp̄i. Vnd tūc legit esa-
vbi d̄ hac renouatōe apte agitur. Tempus recōciliacionis ē
tēp⁹ i quo p xp̄m sumus recōciliati. Et istud tpus rep̄ntat
ecclia a pasca vſq; ad p̄thecosten. Vnd et tunc legit apoꝝ.
vbi plene agit d̄ misterio huiꝝ recōciliacionis. Tempus pe-
grinationis est tpus p̄ntis vite in quo pegrinamur ⁊ in pug-
na semp sumus. Et illud tpus rep̄ntat ecclia ab octaua pen-
thecostes vſq; ad aduentū dñi. Vnde tunc legunt libri regū.
et machabeoꝝ. i quibꝝ de multiplici pugna agitur p quā nr̄a
pugna spūalis signat. Tps aut̄ illud qd̄ est a natali dñi vſq;
ad septugesimā ptim stinet sub tpe recōciliacionis qd̄ est tps
leticie scz a natali vſq; ad octauā epyphanie. ptim sub tempe
pegrinatiōis scz ab octaua epyphanie vſq; ad septuagesimā
Et pot accipi hic q̄druplex tempoꝝ variatio. Primo penes q̄
tuor tempoꝝ distinctiones vt hyems referat ad primū. ver ad
scdm. estas ad tertiu autūnū ad quartū. Et rō appropatiōnis
satis patet. Secūdo penes q̄tuor ptes diei vt nox referatur ad
primū mane ad scdm. meredies ad tertiu. vespera ad quartū
Licet aut̄ prius fuerit deuatio ꝑ renouatio tñ ecclesia omnia
officia sua potius incipit i tpe renouationis ꝑ deuatiōis. i. in
aduentu potius ꝑ in septuagesima. ⁊ hoc duplici rōne. Prío
ne videat incipe ab errore. tenet em rem ⁊ non sequit ordineꝝ
temporis. sicut ⁊ euangeliste sepius faciut. Scđo qm̄ p aduen-
tum xp̄i omnia renouata sunt. ppter quod tps istud dicit tps
renouatiōis. Apoc. 3. Ecce ego noua facio oia. Congrue igit̄
i hoc tpe renouationis ecclia oia officia sua renouat. Ut igit̄
ordo tpis ab ecclia distind⁹ seruet. ꝑmo agem⁹ d festiuitatibꝝ

Universū tempus pñtis vīte i q̄tuor dīstīn
guitur scz in tps deuīatiōis. renouatiōis
siue reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrī
nationis. Tempus deuīatiōis fuit ab adā
postq̄ scz a deo deuīauit. et durauit vſcq̄
ad moylen. Et istud tps repñtat ecclesia
a septuagesima. vſcq̄ ad pasca. Vnd ⁊ tūc

Universū tempus pñtis vīte i q̄tuor dīstīn
guitur scz in tps deuītiōis. renouatiōis
siue reuocationis recōciliacionis. ⁊ peregrī
nationis. Tempus dematiōis fuit ab adā
postq̄ scz a deo deuīauit. et durauit vſcq̄
ad moylen. Et istud tps repñtat ecclesia
a septuagesima. vſcq̄ ad pasca. Vnd ⁊ tūc

À Á Â Æ Ç Ø È Ë Ï Ò
ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ ñ
Ñ Ñ Ñ Ñ Ñ Ñ Ñ Ñ Ñ
ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ
ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ
ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ
ñ ÿ ñ ñ ñ ñ ñ ñ

The image displays a grid of 10 rows, each containing 8 squares of handwritten Old English text. The rows represent different words or groups of letters, illustrating the diversity of script used in the period. The letters are written in a dark ink on a light-colored, textured background. The script is characterized by its rounded forms and frequent use of ligatures.

A B C D E F G H J
K L M N P Q R S
U T V W X Y Z a á a
á r b b e b o b r b s c é c a c c æ æ c í
ch ð ð a t ð i c u c û d ð ð e
ð ð e e e e e g f f a f f f f f f f f
f r f u g g e g e g g i g o g r
g u h h e h e h o i i m i w y k l
P l í b u m m n n m o ð o z p p

The image displays a 5x8 grid of squares, each containing a different character or number from a Gothic script. The characters include letters like 'P', 'R', 'F', 'T', 'M', 'N', 'U', 'V', 'W', 'X', 'Y', 'Z', 'a', 'c', 'e', 'g', 'h', 'i', 'o', 's', 't', 'u', 'x', 'y', and 'z', as well as numbers '4', '5', '6', '7', '8', '9', '0', a colon, a semicolon, and an equals sign.

Non eram nescius Brute cum quae summis ingenii exquisitaque doctrina philosophi Graeco sermone tractavissent ea Latinis litteris mandaremus fore ut hic noster labor in varias reprehensiones incurrebat, nam quibusdam et iis quidem non admodum inoditis totum hoc displacebat philosophari. quidam autem non tam id reprehendunt si remissius agatur sed tantum studium tamque multam operam ponendam in eo non arbitrantur. erunt etiam et iis quidem eruditii Graecis litteris contemnentes Latinas qui se dicant in Graecis legendis operam malle consumere. postremo aliquos futuros suscipio qui me ad alias litteras vocent genus hoc scribendi etsi sit elegans personae tamen et dignitatis esse negent. Contra quos omnis dicendum breviter existimo. Quamquam philosophiae quidem vituperatoribus satis responsum est eo libro quo a nobis philosophia defensa et collaudata est cum esse accusata et vituperata ab Hortensio. qui liber cum et tibi probatus videretur et iis quos ego posse iudicare arbitrarer plura suscepit veritus nemovere hominum studia viderer rezinere non posse. Qui autem si maxime hoc placeat moderatius tamen id volunt fieri difficultem quandam temperantiam postulant in eo quod semel admissum coerceri reprimique non potest ut propemodum iustioribus utamur illis qui omnino avocent a philosophia quam his qui rebus infinitis modum constituant in reque eo meliore quo maior sit medicina critatem desiderent. Sive enim ad sapientiam perveniri potest non paranda nobis solum ea sed fruenda etiam sapientia est sive hoc difficile est tamen nec modus est ullus investigandi veri nisi inveneris et quaerendi defatigatio turpis est cum id quod quaeritur sit pul-

cherrimum. etenim si delectamur cum scribimus quis est tam invidus qui ab eo nos abducat sin laboramus quis est qui alienae modum statuat industriae nam ut Terentianus Chremes non inhumanus qui novum vicinum non vult fodere aut arare aut aliquid ferre denique non enim illum ab industria sed ab inliberali labore deterret sic isti curiosi quos offendit noster minime nobis iniucundus labor. is igitur est difficilis satis facere qui se Latina scripta dicunt contemnere. in quibus hoc primum est in quo admirer cur in gravissimis rebus non delectez eos sermo patrius cum idem fabellas Latinas ad verbum e Graecis expressas non inviti legant. quis enim tam inimicus paene nomini Romano est qui Ennius Medeam aut Antipham Pacuvium spernat aut reicit quod se isdem Euripidis fabulis detectari dicat Latinas litteras oderit Synephebos ego inquit potius Caecilius aut Andriam Terentium quam utramque Menandri legam At quibus tantum dissentio ut cum Sophocles vel optime scripsisset Electram tamen male conversam Attilii mihi legendam putem de quo Lucilius ferreum scriptorem verum opinor scriptorem tamen ut legendus sit. rudem enim esse omnino in nostris poezis aut inertissimae segnitiae est aut fastidii delicatissimi. mihi quidem nulli satis eruditii videntur quibus nostra ignota sunt. an tamen ne in nemore nihilo minus legitimus quam hoc idem Graecum quae autem de bene beateque vivendo a Platone disputata sunt haec explicari non placebit Latine Synephebos ego inquit potius Caecilius aut Andriam Terentium quam utramque Menandri legam At quibus tantum dissentio ut cum Sophocles vel optime scripsisset Electram tamen male conversam Attilii mihi legendam putem de quo Lucilius ferreum

ABBREVIATIONS
DISCRETIONARY LIGATURES

ā	am
bb	-bus
ē	cum
ð	de
	des
	dicit
	dictus
	dis
	dit
	dum
	und
ē	em
	en
	est
ī	in
	ini
	im
	imu
	ire
	mi
	min
	nī
	nīm
ꝑ	lu
	ul
ꝑ	men
	mn
	mne
	mni
	mun
	tum
ñ	an
	ene
ō	on
	om
	io
	odo
ꝑ	per

ꝑ	pre
ꝑ	papa
ꝑ	populo
ꝑ	propter
ꝑ	qui
ꝑ	quae
ꝑ	qua
ꝑ	quo
ꝑ	que
ꝑ	quam
ꝑ	ter
ꝑ	tr
ꝑ	tio
ꝑ	um
ꝑ	un
ꝑ	ver
ꝑ	et
ꝑ	con
ꝑ	et
ꝑ	rum
ꝑ	us
HISTORICAL LIGATURES	
STANDARD LIGATURES	
an	an
ar	ar
be	be
bo	bo
br	br
bo	bo
ca	ca
cc	cc
œ	ce
á	cí
ch	ch
ck	ck
co	co
cr	cr
ct	ct

ꝑ	cti
cu	cu
de	de
do	do
ec	ec
et	et
đ	ei
đ	ež
fa	fa
fe	fe
ff	ff
fi	fi
fl	fl
fo	fo
fr	fr
fu	fu
ge	ge
gi	gi
go	go
gr	gr
gu	gu
he	he
ho	ho
í	íí
ím	ín
íu	íu
lí	lí
lu	lu
ní	ní
oe	oe
or	or
pe	pe
po	po
pr	pr
ra	ra
re	re
sch	sch
si	si
ss	ss

ft	st
ftí	sti
ta	ta
te	te
tí	tí
to	to
tu	tu
ui	ui
ve	ve
vo	vo

HISTORICAL FORMS
STYLISTIC ALTERNATES

ss01	ꝑ	r
ss02	ſ	s
ss03	ſſ	s

ZAINER 96G [TW], GOTICO-ANTIQUA FIRST USED IN ULM BY JOHANN
ZAINER FOR JACQUES DE VORAGINE'S *LEGENDA AUREA* [ISTC] NOT AFTER
1477 AND USED UNTIL 1485.

TYPE DESIGN WORKSHOP AT HOCHSCHULE AACHEN AND
STADTBIBLIOTHEK AACHEN, HELD BY JÉRÔME KNEBUSCH, AACHEN,
OCTOBER 2017.

SOURCE: LATIN BIBLE, C. 1480 [ISTC].

WORKSHOP PARTICIPANTS: ANNIJA CESKA, TOBIAS KÜPPERS, SIMON
THIEFES, MARCO BAZELMANS, MARTHA IOANNIDOU, FELIX PAUL WOCHNIK,
LEONIE VIOLA SARBO, PAUL THEISEN, ROBERT FRANKE, JENNIFER
SCHÖNLAU, ANDREAS BLINDERT, PAULA DAHLEM, HENRY MONSE, JANUSZ
KENDEL, CARLOTTA PIONTKOWITZ, ALEXIS FAUDOT, RAFAEL RIBAS.

FONT DESIGNED AND PRODUCED BY ALEXIS FAUDOT AND RAFAEL RIBAS,
DIRECTED BY JÉRÔME KNEBUSCH, ATELIER NATIONAL DE RECHERCHE
TYPOGRAPHIQUE (ANRT), NANCY.

IMAGES: COPYRIGHT BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, MÜNCHEN
& ANRT, NANCY.

PUBLISHED UNDER THE SIL OPEN FONT LICENCE AND AVAILABLE AT
GOTICO-ANTIQUA.ANRT-NANCY.FR

COPYRIGHT ANRT, ALL RIGHTS RESERVED, 2019

VERSION: 1.0, 25 APRIL 2019

ADDED GLYPHS:

ÿ ÿ ï